

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ
ПРАВА ЛЮДИНИ
УПРАВЛІННЯ ВЕРХОВНОГО КОМІСАРА

ЧОТИРИ РОКИ З ПОЧАТКУ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ

КЛЮЧОВІ ФАКТИ ТА ВИСНОВКИ • ЛЮТИЙ 2026 РОКУ

ЧОТИРИ РОКИ З ПОЧАТКУ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ: КЛЮЧОВІ ФАКТИ ТА ВИСНОВКИ

лютий 2026 року

Цей інформаційний бюлетень підсумовує сукупний вплив повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну на права людини та захист цивільних осіб. Він ґрунтується на моніторингу, документуванні та публічних доповідях Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні (ММПЛУ)¹.

I. ШКОДА ЦИВІЛЬНОМУ НАСЕЛЕННЮ

Від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації у лютому 2022 року за чотири роки бойових дій загинуло понад 15 000 і було поранено понад 41 000 цивільних осіб, мільйони людей вимушені були переїхати; пошкодження й руйнування зазнало цивільне майно та інфраструктура. У 2025 та 2026 роках шкода цивільному населенню помітно зростає: загинуло та було поранено більше цивільних осіб, ніж у 2023 і 2024 роках, а цивільне населення по всій країні зіткнулося з тяжкими наслідками безперервних і систематичних атак на енергетичну інфраструктуру України.

A. Жертви серед цивільних осіб з 2022 року

- Через насильство, пов'язане з конфліктом, з 24 лютого 2022 року загинуло щонайменше 15 172 і було поранено 41 378 цивільних осіб в Україні². Щонайменше 766 дітей загинули та 2 540 отримали поранення.
- Цивільні особи загинули і були поранені у 26 з 27 адміністративних регіонів України. Переважна більшість жертв (87 %) припадає на підконтрольну Уряду України територію.
- Міни та вибухонебезпечні пережитки війни спричинили загибель 483 та поранення 1 196 цивільних осіб.

B. Жертви серед цивільних осіб у 2025 році

- У 2025 році через насильство, пов'язане з конфліктом, загинуло щонайменше 2 526 і було поранено 12 162 цивільних осіб. Загальна кількість загиблих і поранених у 2025 році була на 31% вищою, ніж у 2024 році (2 088 загиблих; 9 138 поранених), і на 70% вищою, ніж у 2023 році (1 974 загиблих; 6 651 поранений).
- Застосування далекобійної зброї (ракет і баражувальних боєприпасів) значно зросло у 2025 році, що спричинило 35% жертв серед цивільних осіб в Україні (686 загиблих і 4 451 поранений) – на 66% більше порівняно з 2024 роком (531 загиблих; 2 569 поранених).
- 63% (9 272) усіх жертв у 2025 році припали на прифронтові райони. Кількість жертв серед цивільних осіб внаслідок застосування безпілотників малої дальності у прифронтових районах зросла на 121%

¹ Дані наведено за період з 24 лютого 2022 року до 31 січня 2026 року, якщо не зазначено інше, і їх було незалежно перевірено відповідно до стандартної методології УВКПЛ. Повідомлення про жертви серед цивільних осіб, які не були перевірені, не було включено. Це також стосується повідомлень російської влади про жертви серед цивільних осіб у Російській Федерації, які ММПЛУ не змогла перевірити через відсутність доступу та обмежену кількість публічно доступної інформації щодо характеру та обставин цих інцидентів.

² Фактичний масштаб жертв серед цивільних осіб, ймовірно, є значно більшим, оскільки багато повідомлень про шкоду цивільним особам, особливо за період одразу після повномасштабного збройного нападу 24 лютого 2022 року, не вдалося перевірити через велику кількість таких повідомлень і відсутність доступу до відповідних районів.

у 2025 році – 580 загиблих і 3 295 поранених порівняно з 226 загиблими та 1 528 пораненими у 2024 році.

- Хоча люди віком понад 60 років становлять лише 25% населення, у 2025 році на них припала майже половина загиблих і понад третина поранених серед цивільних осіб у прифронтових районах.³

С. Атаки на енергетичну інфраструктуру

- Російські збройні сили навмисно, неодноразово та систематично атакували енергетичну інфраструктуру України, завдаючи масштабної шкоди. Станом на січень 2026 року Україна внаслідок окупації та пошкоджень від атак втратила понад половину потужностей з виробництва електроенергії, які мала до повномасштабного вторгнення, залишившись лише з 11 ГВт генерації, що значно менше за необхідні 18 ГВт у період пікового зимового споживання.
- Розрив між потужностями генерації та потребами споживання спричинив тривалі перебої з електропостачанням, особливо взимку 2025-2026 років, коли цивільні особи мали електропостачання лише кілька годин на добу або взагалі не мали його протягом кількох днів. Відсутність електропостачання позбавила багатьох людей доступу до опалення та водопостачання.
- Крім того, взимку 2025-2026 років Збройні сили Російської Федерації систематично атакували інфраструктуру централізованих систем тепlopостачання в умовах найхолоднішої зими з початку повномасштабного вторгнення. У Києві понад 1 100 багатоповерхових будинків, у яких проживають десятки тисяч цивільних осіб, залишилися без централізованого опалення до кінця зимового сезону після атак у січні 2026 року.

Додаткова інформація

- [Захист цивільних осіб у збройному конфлікті](#), щомісячні оновлення.
- [Смертельні дрони: небезпека для цивільного населення від безпілотників ближнього радіусу дії на прифронтових ділянках України](#), 26 червня 2025 року.
- [Атаки на енергетичну інфраструктуру України: шкода цивільному населенню](#), 18 вересня 2024 року.

II. СЕРЬОЗНІ ПОРУШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Серйозні порушення міжнародного гуманітарного права були широко поширеними, особливо з боку російської влади, фактично в умовах безкарності. Російська влада здійснювала страти цивільних осіб, які перебували під вартою, та захоплених українських військовослужбовців. Наприкінці 2025 року зафіксовано зростання повідомлень про страти військовослужбовців, взятих у полон. Російська влада піддавала військовополонених та затриманих цивільних осіб широкомасштабним і систематичним катуванням та жорсткому поводженню, включно з поширеним застосуванням сексуального насильства. Українська влада піддавала російських військовополонених катуванням і жорсткому поводженню, а затримані у зв'язку з конфліктом повідомляли про неналежне поводження, особливо у 2022 році.

А. Поводження з військовополоненими, яких утримує Російська Федерація

- 697 (96%) із 725 звільнених українських військовополонених, з якими були проведені конфіденційні бесіди (689 чоловіків, 36 жінок), повідомили про катування або жорстоке поводження під час перебування в російському полоні на різних етапах їхнього інтернування.
- Російська влада суттєво обмежувала можливість військовополонених спілкуватися зі своїми сім'ями, а також доступ незалежних моніторингових організацій до місць інтернування.
- Щонайменше 109 полонених українських військовослужбовців (усі чоловіки) були страчені, з них 70 (усі чоловіки) – у 2024 та 2025 роках.

³ На основі даних, щодо яких наявна інформація про вік.

- Щонайменше 43 українські військовополонені (усі чоловіки) загинули у полоні.

В. Поводження з цивільними особами, яких утримує Російська Федерація

- 321 із 380 (84%) звільнених цивільних осіб, з якими проводили конфіденційні бесіди співробітники УВКПЛ, надали свідчення про катування та жорстоке поводження.
- Щонайменше 182 цивільні особи (148 чоловіків, 27 жінок, 5 хлопчиків, 2 дівчинки) були страчені на підконтрольній російській владі території, зокрема в місцях тримання під вартою.
- Щонайменше 40 цивільних осіб (31 чоловік і 9 жінок) загинули у місцях тримання під вартою.

С. Поводження з військовополоненими, яких утримує Україна

- 389 (54%, 388 чоловіків і 1 жінка) із 717 російських військовополонених, з якими проводили конфіденційні бесіди (716 чоловіків, 1 жінка), повідомили про катування або жорстоке поводження, переважно на початкових етапах інтернування до потрапляння до офіційних місць інтернування.
- Щонайменше 30 полонених російських військовослужбовців (усі чоловіки) були страчені, переважно у 2022 та на початку 2023 року.
- Щонайменше 2 російські військовополонені (усі чоловіки) загинули у полоні.

Д. Поводження із затриманими у кримінальних справах, пов'язаних із конфліктом, в Україні

- Понад третина (34% або 205 осіб, серед яких 157 чоловіків, 44 жінки, 4 хлопчики) із 599 затриманих у справах, пов'язаних із конфліктом, повідомили про катування або жорстоке поводження, причому більшість таких випадків сталася у 2022 році.

Е. Сексуальне насильство під час конфлікту

- Щонайменше 701 особа (546 чоловіків, 139 жінок, 14 дівчаток і 2 хлопчики) зазнали сексуального насильства з боку представників російської влади, серед них 445 українських військовополонених (418 чоловіків і 27 жінок), 168 затриманих цивільних осіб (121 чоловік, 46 жінок і 1 хлопчик) та 96 цивільних осіб у житлових районах (11 чоловіків, 70 жінок, 14 дівчат і 1 хлопчик). Щонайменше троє дітей народилися внаслідок зґвалтування.
- Щонайменше 83 особи (71 чоловік і 12 жінок) зазнали сексуального насильства з боку представників української влади, серед них 50 військовополонених-громадян Російської Федерації та військовополонених-громадян третіх країн (усі чоловіки) та 33 особи, затримані у зв'язку з конфліктом (21 чоловік і 12 жінок).

Г. Використання дітей у збройному конфлікті

- Анонімні користувачі в інтернеті вербували дітей для виконання насильницьких і небезпечних завдань проти українських військових та об'єктів інфраструктури, що призвело до загибелі та поранення залучених дітей, а також інших цивільних осіб.

Додаткова інформація

- [Загрозливе зростання кількості страт українських військовополонених](#), 3 лютого 2025 року.
- [Поводження з військовополоненими та оновлена інформація про ситуацію з правами людини](#), 1 жовтня 2024 року.

III. ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ НА ОКУПОВАНІЙ РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЮ ТЕРИТОРІЇ

Після початку повномасштабного вторгнення окупаційна влада зруйнувала українські системи державного управління, адміністрації, правосуддя та освіти, натомість запровадила російські системи, придушувала спротив та інакомислення, а також обмежила прояви української культури та ідентичності.

Г. Порухення міжнародного гуманітарного права пов'язані з окупацією:

З порушенням норм законів окупації окупаційна влада Російської Федерації на окупованій території України вчиняла наступне:

- Повністю запровадила системи державного управління, правоохоронних органів, судочинства, адміністрації та освіти Російської Федерації.
- Примушувала мешканців отримувати громадянство Російської Федерації.
- Піддавала мешканців примусовій мобілізації та пропаганді з метою залучення до лав Збройних сил Російської Федерації.
- Конфісковувала приватну власність.
- Позбавляла дітей можливості здобувати українську освіту українською мовою.
- Піддавала дітей російсько-патріотичному вихованню, мілітаризації та пропаганді війни.
- Примусово переміщувала дітей у межах окупованої території або депортувала їх до Російської Федерації.

Н. Фундаментальні свободи та громадянський простір

- Російська влада обмежувала свободу віросповідання або переконань, свободу вираження поглядів і думок та свободу мирних зібрань.
- Щонайменше 1 827 мешканців (925 жінок, 951 чоловік) були оштрафовані, а 12 осіб (10 чоловіків і дві жінки) отримали кримінальні вироби за «дискредитацію Збройних сил Російської Федерації» та «демонстрацію нацистської символіки або вияв неповаги до Російської держави», у багатьох випадках – за законне висловлення своїх поглядів або демонстрацію символів української ідентичності.
- Журналісти та засоби масової інформації були засуджені за дії, що належать до реалізації права на свободу вираження поглядів, зокрема за називання збройного нападу Російської Федерації на Україну «війною», заклики протистояти мобілізації до Збройних сил Російської Федерації та публікацію доповідей Генерального секретаря ООН.
- Члени релігійних груп, які сприймалися як такі, що виступають проти Російської Федерації та її збройного нападу на Україну, зазнавали переслідувань, затримань, були засуджені до позбавлення волі або депортовані. Особливою мішенню стали члени організації «Свідки Єгови» та «Хізб ут-Тахрір», заборонених в Російській Федерації, але законних в Україні.

Додаткова інформація

- [Поводження з цивільними особами, позбавленими волі в контексті збройного нападу Російської Федерації на Україну, 23 вересня 2025 року.](#)
- [Вплив збройного конфлікту та окупації на права дітей в Україні, 24 лютого 2022 року – 31 грудня 2024 року, 21 березня 2025 року.](#)
- [Ситуація з правами людини під час російської окупації території України та її наслідки, 24 лютого 2022 року – 31 грудня 2023 року, 20 березня 2024 року.](#)

IV. ПРАВА ЛЮДИНИ НА ПІДКОНТРОЛЬНІЙ УРЯДУ УКРАЇНИ ТЕРИТОРІЇ

На підконтрольній Уряду України території значна кількість вироків щодо осіб, обвинувачених у колабораційній діяльності з Російською Федерацією, не відповідала міжнародному праву. Законодавчі зміни та судові рішення, що впливають на захист меншин і свободу сповідання релігійних переконань, у деяких випадках не відповідали міжнародним стандартам у сфері прав людини.

A. Кримінальне переслідування за колабораційну діяльність

- 12% осіб (365) серед понад 3 000 проаналізованих вироків були засуджені українською владою за «колабораційну діяльність» за дії, які, у принципі, могли законно вимагатися окупаційною державою, що суперечить міжнародному праву. Із цих 365 вироків 148 передбачали позбавлення волі.
- У багатьох таких справах українська влада недостатньо враховувала примус, якого зазнавали люди, що проживали в умовах окупації.

B. Віросповідання та національні меншини

- Українські суди засуджували до позбавлення волі представників християнських конфесій, які намагалися реалізувати своє право на відмову від військової служби з міркувань совісті. Верховний Суд залишив у силі відповідні вирoki. Міжнародне право не допускає жодних обмежень або відступів від права на відмову від військової служби з міркувань совісті.
- Було внесено зміни до законодавства про релігійні організації, посиляючись на національну безпеку, яка не є припустимою підставою для обмеження свободи релігії відповідно до міжнародного права прав людини. Після цього влада визначила, що Українська православна церква має заборонений зв'язок із Російською православною церквою, та подала до суду позов про її припинення. Справу наразі розглядає суд.
- Групи осіб застосовували силу, щоб увійти до храмів Української православної церкви, посиляючись на рішення місцевих органів влади про реєстрацію нових релігійних громад Православної церкви України за тими самими адресами.
- Законодавство, що стосується захисту національних меншин, містить положення, які не відповідають міжнародним стандартам у сфері прав людини.

V. МЕТОДОЛОГІЯ

Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні була розгорнута у березні 2014 року для здійснення моніторингу та публічного інформування про ситуацію з правами людини в країні. Висновки з 24 лютого 2022 року ґрунтуються на:

- 11 992 конфіденційних бесідах (5 730 жінок та 6 262 чоловіки);
- 1 136 польових візитах, переважно до районів підвищеного ризику, включно з прифронтовими громадами;
- 310 візитах до місць тримання під вартою;
- моніторингу 258 судових засідань;
- моніторингу 14 зібрань;
- аналізі джерел, зокрема офіційних записів, судових документів, матеріалів з відкритих джерел, відео, фотографій та медичної документації, для підтвердження інформації, зібраної під час конфіденційних бесід.

З іншими доповідями, зокрема періодичними доповідями щодо ситуації з правами людини в Україні, можна ознайомитися за посиланням: <https://ukraine.ohchr.org/uk>

За додатковою інформацією або інтерв'ю, будь ласка, звертайтеся до

Кріса Яновські +380952300437 krzysztof.janowski@un.org або

Катерини Гірняк +380504868364 kateryna.girniak@un.org